

အုပ်ချုပ်မည့် လက်ရွေးစင် စစ်ဦးစီးများ မွေးထုတ်ရေးအတွက် လင်ကွန်း ရင်ဆိုင်ကျော်လွှားခဲ့ရသည့် အခက်အခဲတို့ကို သုံးသပ်တင်ပြထားသည်။ နောက်ဆုံး အခန်းကဏ္ဍတွင်မူ သံတမန်ရေးရာသမိုင်းပညာရှင် ဟိုးဝက်ခံဂျွန် က “သံတမန်အနေလင်ကွန်း”တွင် စစ်ကာလ သမ္မတအဖြစ် လင်ကွန်း ရင်ဆိုင်ရသော ရောက်ကမ္ဘားများနှင့် ယင်းတို့ကို သူ ကျော်လွှားဖြတ်သန်း ခဲ့ပုံတို့ကို သုံးသပ် တင်ပြထားသည်။

လင်ကွန်းအကြောင်းစာအုပ်၊ ဆောင်းပါး၊ ဂါရဝပြုမှုများနှင့် ညီလာခံ များ အလှုပ်အရှုပ်ပင်ပင်ကြသည့်ကြားမှပင် လင်ကွန်းသည် ပဟေဠိအဖြစ် တည်ရှိနေသေးသည်။ အဆုံးသတ်တွင် လင်ကွန်း၏ ပြုယုဂ်သည် ကြီးကျယ် တွေ့ပြားအားပြည့်လှပါသောကြောင့် လူတန်းစားအသီးသီးမှ အမေရိကန် တို့သည် သူ့အား သူတို့၏ အရေးအတွက် ဘက်စုံအသုံးပြုခဲ့ကြသည်ကို တွေ့ရသည်။ မကြာမတင်ကာလက ပြုလုပ်ခဲ့သော အင်တာဗျူး တို့၌ အန်ဒရူးဗာဂျန်၏ သုံးသပ်ချက်သည် ထိုအထွတ်အမြတ်ပုဂ္ဂိုလ်၏ စွမ်းအား ကို အပီပြင်ဆုံး သုံးသပ်ပြနိုင်ခဲ့သည်ဟု ဆိုရသည်။

လင်ကွန်းသည် ကျွန်တော်တို့ အမျိုးသားရေးယုံကြည်မှုတွင် ကျွန်တော်တို့အတွက် မရှိမဖြစ်အရေးပါချက်ကို တုံ့ပြန်ကျေးဇူးပြုသည်။ နိုင်ငံသက်သက်မျှသည် ပြီးပြည့်စုံသည်မဟုတ်ဟု သူ၏ အထွတ်အမြတ် အဆင့်က ပြသ သတိပေးသည်။ နိုင်ငံသည် သဘောထားတစ်ရပ်ကို အကြွင်းမဲ့ဆုပ်ကိုင်ထားရန် လိုအပ်သည်။ ထိုသဘောထားက လူတိုင်း ညီတူညီမျှဖြစ်ကြသည်ဟုပင်ဖြစ်သည်။

ကျွန်တော်တို့၏ အဖွင့်အက်ဆေး “မျက်မှောက်အမေရိကန်များကမူ လင်ကွန်းကို သဘောထားပုံ”တွင် ဆောင်းပါးဆရာ အန်ဒရူး ဗာဂျန်သည် လင်ကွန်းစာအုပ်စာကြည့်တိုက်များ၊ လင်ကွန်းအမှတ်တရပစ္စည်းများ စုဆောင်းသူများ၊ လူထုအား လင်ကွန်းအသွင် ပြန်လည်သရုပ်ဆောင်တင်ပြ သူများနှင့် လင်ကွန်း၏ ခိုင်မာသော ဆွဲဆောင်မှုပြုယုဂ် ဖြစ်သော ဝါရှင်တန် ရှိ လင်ကွန်းအထိမ်းအမှတ်ကို သုံးသပ်တင်ပြထားသည်။ ထို့နောက်တွင် ဆောင်းပါးမှာ “ကြီးမြတ်မှု၏ အောက်ခြေပန္နက်တည်မှု ၁၈၅၄ ခုနှစ်ထိ အဘရာဟမ်လင်ကွန်း” ဖြစ်သည်။ ထိုဆောင်းပါးတွင် သမိုင်းပညာရှင် ဝီလ်ဆန်သည် နယ်စပ်ဒေသ သစ်လုံးအိမ်တွင် ဆင်းရဲနံ့ချာသော မိဘများ တွင် မွေးဖွားခဲ့ပြီး ဤတိုင်းပြည်၏ အကြီးအမြတ်ဆုံး သရုပ်သကန်ပြုပုဂ္ဂိုလ်၊ ကိုယ်ထူကိုယ်ထာဝတည်သူဖြစ်လာသည့် လူငယ်လေးအကြောင်း သုံးသပ် တင်ပြထားသည်။ နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံကို လှုပ်ခါစေခဲ့သော စကားလုံးများတွင် လင်ကွန်း အတ္ထုပ္ပတ္တိ စာရေးဆရာ ရော့နက်စီဂိုက်သည် လင်ကွန်း၏ ကြီးမြတ်သော ပါရမီအရည်အသွေးတစ်ရပ်ကို တင်ပြထားသည်။ ယင်းမှာ သူ၏ အာဝဇ္ဇန်းကောင်းမှုပင်ဖြစ်သည်။ သာမန်လူတန်းစား၏ အတွေးအခေါ် ရော၊ နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ၏ စိတ်ကူးကိုပါ ဆော်သြန့်ဆွဲနိုင်သော သူ၏ သမ္မာကျမ်းစာဆိုင်ရာ ပိုင်နိုင်ယုံကြည်မှုတို့ အကျုံးဝင်သော စကားလုံးများကို သုံးသပ်ထားသည်။

ဤအက်ဆေးသုံးခုသည် လင်ကွန်း၏ ပြည်တွင်းစစ်ကာလ နိုင်ငံရေး ဖြစ်သည်။ အကြီးကျယ်ဆုံးကာလ ခေါင်းဆောင်ကဏ္ဍကို ဆန်းစစ်ပေးသည်။ “အိမ်ဖြူတော်သို့လမ်း... ၁၈၅၄ ခုနှစ်မှ အဘရာဟမ်လင်ကွန်း” နှင့် “နောင်ကြီးကင်းသော လင်ကွန်း”တွင် ဤစာအုပ်၏ စာတည်းမူ မိုက်ကယ် ဂျေဖရီကန်မန်းက ပြည်တွင်းစစ်သို့ တိုင်စေခဲ့သည့် အကြောင်းတရားများနှင့် အမေရိကန်တောင်ပိုင်းမှ ကျွန်တို့ကို လွတ်လပ်ခွင့်ပေးလိုက်သော ၁၈၆၃ ခုနှစ် နောင်ကြီးဖြတ် ဥပဒေပြဋ္ဌာန်းသည့်အနေသို့ လင်ကွန်းဆိုက်ရောက် စေခဲ့သည့်အဖြစ်တို့ကို သုံးသပ် တင်ပြထားသည်။ “စစ်ဦးစီးချုပ် လင်ကွန်း” ဆောင်းပါးတွင်မူ ပြည်တွင်းစစ်သမိုင်း သုတေသီပီတာကော့ဆန်သည် အစွမ်းရှိသော ပြည်ထောင်စုတပ်မတော်ထူထောင်ရေးနှင့် ထိုတပ်မတော်ကို

အမေရိကန် အခြေခံသဘောတရားများကို ကိုယ်စားပြုသည်ဟု ကျွန်တော်တို့ ယုံကြည်၍ဖြစ်သည်။

ကျွန်တော်တို့၏ ၁၆ ယောက်မြောက် သမ္မတကို ဤသို့ သဘော ထားသော အမေရိကန်များတွင် ၄၄ ယောက်မြောက် သမ္မတဘာရက်ခံ အိုဘားမားလည်း ပါဝင်သည်။ အမေရိကန် အထက်လွှတ်တော်အမတ် ဖြစ်ခါစ ၂၀၀၅ ခုနှစ် ရေးသားချက်တွင် သူထွန်းပေါက်လာသည့် အခြေ အနေထက်ပို၍ စိတ်ကူးကြည့်ရန်ခက်သော အနေအထားမရှိဟုဆိုသည်။ ‘တရားပင်ပညာရေး’ ကန်တာကီပြည်နယ်ရဲ့ ကျေးလက်ဒေသမှ မွေးဖွားပြီး တစ်နှစ်စာတောင် ဆည်းပူးခွင့်မရပေမယ့် အီလီနွိုက်ပြည်နယ်ရဲ့ အတော်ဆုံး ပြည်နယ်သားနှင့် ကျွန်တော်တို့နိုင်ငံရဲ့ အမြင့်မြတ်ဆုံးသမ္မတဖြစ်လာနိုင်တဲ့ သူကြောင့်သာမဟုတ်ရင်.. ကျွန်တော်ဖြစ်ထွန်းခွင့် ရမှာမဟုတ်ဘူးဟု ဆိုခဲ့သည်။

လင်ကွန်း၏ အတ္ထုပ္ပတ္တိတွင် အိုဘားမားသည် “ဆင်းရဲချို့တဲ့မှုမှ ရုန်းကန်တက်၍ ဘာသာစကားနှင့် ဥပဒေကို အလွန်ကျွမ်းကျင်ပြီး ကိုယ်ရေး ဆုံးရှုံးမှုကို ကျော်လွှားနိုင်သလို အရှုံးကို မဆုတ်မနစ် ရင်ဆိုင်ကြုံတွေ့ ရခဲ့သော သူ့စိတ်သည် အမေရိကန်ဘဝ၏ ပိုကြီးမား၊ ပိုအခြေခံကျသော အစိတ်အပိုင်းကို သတိရစေသည်။ ထိုအပိုင်းကား ကျွန်တော်တို့၏ ပို၍ ကြီးကျယ်သော အိမ်မက်နှင့် ကိုက်ညီမှုရှိအောင် ကျွန်တော်တို့ဘဝကို အမြဲ မပြတ် ပြုပြင်နိုင်သည်ဟူသော မဆုတ်မနစ်ခဲ့သည့် ခံယူချက်ပင်ဖြစ်သည်။ ထိပ်တန်းသမိုင်းပညာရှင်များကို စုစည်း၍ လင်ကွန်းအား ရှုထောင့် အမျိုးမျိုးမှ သုံးသပ်ရန်သာ ပန်ကြားခြင်းဖြင့် ကျွန်တော်တို့သည် ဤလူ၏ ကြီးမြတ်မှုအပြင် အမေရိကန်တို့၏နှလုံးသားတွင် နေရာရထားသည့် အတိုင်း အတာကို ကမ္ဘာတစ်ဝန်းမှ လူတို့သဘောပေါက်အောင် အထောက်အကူ ပြုနိုင်ရန် ရည်ရွယ်သည်။

ဤစာစုတွင် လင်ကွန်း၏ ပုံရိပ်ကို အပ်ကျမပ်ကျ တင်ပြရန် ရည်ရွယ် ရင်းပြုသည်။ ကျွန်တော်တို့၏ မိတ်ဆက်ကဏ္ဍတွင် အဘရာဟမ်လင်ကွန်း နှစ်နေရာပြည့်ပွဲကော်မရှင်၏ အမှုဆောင် ညွှန်ကြားရေးမှူး အီလင်မက်ကာဗပ် ၏ လင်ကွန်းနှင့်ပတ်သက်သော ကိုယ်ပိုင်အမြင်ကို တင်ပြထားပါသည်။

စကားဦး

၂၀၀၉ ခုနှစ်သည် အမေရိကန်နိုင်ငံ၏ အတော်ဆုံး နိုင်ငံခေါင်းဆောင် ဟု ရည်ညွှန်းလေ့ရှိကြသော အမေရိကန်နိုင်ငံသမ္မတ အဘရာဟမ်လင်ကွန်း ၏ နှစ် ၂၀၀ ပြည့် မွေးနေ့ပင်ဖြစ်သည်။ အမေရိကန်တို့ လင်ကွန်း အား အလေးအမြတ်ဂါရဝထားခြင်းသည် လူ ၆၂၃,၀၀၀ သေဆုံးပြီး အမေရိကန် ပြည်ထောင်စုသည် ယင်း သမိုင်းကြောင်း၏ အပြင်းထန်ဆုံး စမ်းသပ်ချက်ကို ခံ၍ ကျွန်စနစ်ကို လုံးဝဖျက်သိမ်းလိုက်နိုင်ခဲ့သည်။ ကြမ်းတမ်းလှသော ပြည်တွင်းစစ်ကာလအဆုံး ၁၈၆၅ ခုနှစ်တွင် လုပ်ကြံသတ်ဖြတ်ခံရသည့် အချိန်မှစတင်ခဲ့သည်။ အမေရိကန်၏ လူပုဂ္ဂိုလ်အလေးအမြတ်ထားမှု သမိုင်းကြောင်းတွင် ထိုအထွတ်အမြတ်နေရာကို လင်ကွန်းဆက်လက် ပိုင်ဆိုင်နေသည်။ လက်ရှိ ကာလအထိ လင်ကွန်းအကြောင်းရေးဖွဲ့ထားသည့် စာအုပ်ပေါင်း ၁၄,၀၀၀ မက ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေခဲ့ပြီးဖြစ်သည်။ ခေတ်ပြိုင်ပညာရှင် ဒေါက်ကလပ်အက်ဝီလ်ဆန်သည် လင်ကွန်းအား “အမေရိကန်တွင် လူသိ အများဆုံး၊ ဂုဏ်ပြုခံရဆုံးပုဂ္ဂိုလ်” ဟု ရည်ညွှန်းဆိုသည်။

လင်ကွန်းနှင့် ပတ်သက်သမျှ စာပေကျမ်းဂန်တို့တွင် ဘယ်အတွက် နောက်တစ်အုပ်ထပ်တိုးရပါမည်နည်း။ လင်ကွန်းသည် ဤနိုင်ငံကို စတင် တည်ထောင်စမှသည် မျက်မှောက်ကာလအထိ ဖြန့်ကြက်လာခဲ့သော

မာတိကာ

စကားဦး ၁
၁။ လင်ကွန်းကို ကျွန်တော်မြင်ပုံ ၅
၂။ မျက်မှောက်အမေရိကန်တို့ လင်ကွန်းကိုမြင်ပုံ ၉
၃။ ကြီးမြတ်သောကိစ္စအတွက် အောက်ခြေပန္နက် ၁၈
၄။ အိမ်ဖြူတော်သို့ လမ်းခရီး ၂၉
၅။ လင်ကွန်းအတွက် အသွင်သစ် ၄၁
၆။ စစ်ဦးစီးချုပ် လင်ကွန်း ၄၄
၇။ သံတမန် လင်ကွန်း ၅၂
၈။ ကျွန်စနစ်ဖျက်သိမ်းသော လင်ကွန်း ၅၈
၉။ နိုင်ငံကို လှုပ်ရှားစေသည့် စကားလုံးများ ၆၅
၁၀။ ပညာပြည့်ဝသော စကားများ ၇၄